

Elif Burcu Ulun

Anadolu Destan ve Halk Hikâyelerindeki Aile ve Evlilik Motiflerinde Türk Kültürünün İzleri__.docx

Bursa Uludağ Üniversitesi

Document Details

Submission ID

trn:oid::3117:579048145

Submission Date

Apr 15, 2026, 11:41 PM GMT+3

Download Date

Apr 15, 2026, 11:42 PM GMT+3

File Name

Anadolu Destan ve Halk Hikâyelerindeki Aile ve Evlilik Motiflerinde Türk Kültürünün İzleri__.docx

File Size

275.4 KB

10 Pages

3,080 Words

19,635 Characters




2% Overall Similarity

The combined total of all matches, including overlapping sources, for each database.

Filtered from the Report

- ▶ Bibliography
- ▶ Quoted Text
- ▶ Cited Text
- ▶ Small Matches (less than 10 words)
- ▶ Abstract
- ▶ Methods and Materials

Top Sources

- 2%  Internet sources
- 0%  Publications
- 0%  Submitted works (Student Papers)

Integrity Flags




0 Integrity Flags for Review

No suspicious text manipulations found.

Our system's algorithms look deeply at a document for any inconsistencies that would set it apart from a normal submission. If we notice something strange, we flag it for you to review.

A Flag is not necessarily an indicator of a problem. However, we'd recommend you focus your attention there for further review.

Top Sources

- 2%  Internet sources
- 0%  Publications
- 0%  Submitted works (Student Papers)

Top Sources

The sources with the highest number of matches within the submission. Overlapping sources will not be displayed.

| | | |
|-------------------------|----------|-----|
| 1 | Internet | |
| tr.scribd.com | | 2% |
| 2 | Internet | |
| www.alternatifkitap.com | | <1% |



**ULUSLARARASI
GELENEKTEN GELECEĞE
ANADOLU MOTİFLERİ
SEMPOZYUMU**

**14 - 16
MAYIS**

Anadolu Destan ve Halk Hikâyelerindeki Aile ve Evlilik Motiflerinde Türk Kültürünün İzleri

Elif Burcu Ulun¹

Özge Erden Güner²

Özet

Bu çalışmada Türk kültürünün Anadolu destan ve halk hikâyelerindeki aile ve evlilik motiflerine nasıl yansıdığı ortaya koyularak motiflerdeki Türk kültürüne ait izlerin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Türklerin aile ve evlilik kültürünün Anadolu destan ve hikâyelerinde hangi motiflerle nasıl ifade edildiği ve böylece kültürün motiflerle nasıl yaşatıldığı ele alınmaya çalışılacaktır. Evlilik ve aile ile ilgili motifler, disiplinler arası yaklaşımla karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Bu bağlamda öncelikle Türklere ait İslamiyet öncesi ve sonrası yazılı eserler aile ve evlilik motifleri üzerinden incelenip ardından Anadolu destan ve halk hikâyelerindeki motifler ile karşılaştırılacaktır. Ayrıca Türklerin İslamiyet'i benimsemesi ve farklı kültürlerle etkileşimde bulunmaları da kültürlerini etkilemiştir. Bu bakımdan, Türk aile ve evlilik kültüründe ne gibi değişikliklerin olduğu ve Anadolu destan ve halk hikâyelerinde hangi motiflerle ifade edildiği değerlendirilecektir. Çalışma kapsamında Türk kültüründe aile ve evlilikle ilgili unsurların tespit edilmesi için *Göktürk ve Uygur Yazıtları*, *Kutadgu Bilig*, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, *Dede Korkut Hikâyeleri* ve *Oğuz Kağan Destanı* incelenecektir. Anadolu halk hikâyelerinden ise *Kerem ile Aslı*, *Derdiyok ile Zülfisiyah*, *Âşık Garib Hikâyesi* ve *Latif Şah ile Mihriban Sultan Hikâyesi* adlı halk hikâyeleri ile Anadolu'da da bilinen ve sahiplenilen *Koroğlu Destanı* ve *Battalnâme* gibi eserler değerlendirme kapsamına alınmıştır. Türk kültüründe önemli olan kalın, kız alma, eş seçimi, düğün ve çocuk gibi aile gelenekleri, eserlerin içinde genellikle; evlilik için mücadele etme, güçlü, yiğit kişilerle evlenme, sevgiliyle bahçede veya su kenarında karşılaşma, kızın başlık parası için çabalama, düğün, toy ve eğlence motifleri ile ifade edilmiş ve kültürel unsurları yansıtmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Evlilik, Aile, Halk hikâyeleri, Destan, Kültür.*

¹ Doktora öğrencisi, Elif Burcu Ulun, Bursa Olgunlaşma Enstitüsü, Edebiyat alanı, Bursa, Türkiye, burcuulun@gmail.com.

² Doktora öğrencisi, Özge Erden Güner, Bursa Olgunlaşma Enstitüsü, Tarih alanı, Bursa, Türkiye, ozgeerdenguner@gmail.com.



**INTERNATIONAL
SYMPOSIUM ON
ANATOLIAN MOTİFS
FROM TRADITION TO THE FUTURE**



Traces of Turkish Culture in the Family and Marriage Motifs of Anatolian Epics and Folk Narratives

Abstract

This study aims to reveal how Turkish culture is reflected in the family and marriage motifs found in Anatolian epics and folk narratives, and to identify the traces of Turkish cultural elements embedded within these motifs. It seeks to examine through which specific motifs and in what ways the Turkish understanding of family and marriage is articulated in Anatolian epics and folk narratives, thereby demonstrating how culture is preserved and transmitted through such motifs. Motifs related to marriage and family will be analyzed comparatively through an interdisciplinary approach. In this context, written sources belonging to the Turks from both the pre-Islamic and post-Islamic periods will first be examined with regard to family and marriage motifs; subsequently, these findings will be compared with the motifs present in Anatolian epics and folk narratives. Furthermore, the adoption of Islam by the Turks and their interaction with different cultures significantly influenced their culture. Accordingly, the study will also evaluate the transformations that occurred in Turkish family and marriage culture and explore how these changes are represented through motifs in Anatolian epics and folk narratives. Within the scope of the study, works such as the Orkhon (Göktürk) and Uighur inscriptions, Kutadgu Bilig, Dîvânu Lugâti't-Türk, The Book of Dede Korkut, and the Epic of Oghuz Khagan will be examined in order to identify elements related to family and marriage in Turkish culture. Among Anatolian folk narratives, Latif Şah and Mihriban, Kerem and Aslı, Derdiyok and Zülfisiyah, Âşık Garib, as well as the widely known and culturally appropriated Epic of Köroğlu and Battalname will be included in the scope of evaluation. In Turkish culture, significant practices and concepts such as bride price (kalın), formal asking for a girl's hand in marriage ceremony, spouse selection, weddings, and children are generally expressed in these works through motifs such as struggling to attain marriage, marrying strong and heroic figures, striving to pay the bride price, encounters with a beloved in gardens or by the water, depictions of weddings, feasts (toy), and celebrations. Through these motifs, cultural elements are reflected and sustained.

Keywords: *Marriage, Family, Folk Narratives, Epic, Culture.*



GİRİŞ

Aile (oğuş), Türk toplumunun en küçük birimi kabul edilmektedir. Türklerde soyun devamlılığına çok önem verilmiş; evlilik teşvik edilmiştir. Bu bağlamda ittifak kurmanın avantajlı olduğu step coğrafyasında Türkler, exogamy (dışarıdan evlenme) yöntemini tercih etmiştir (Ögel, 1979, s.161-162). Türklerin yaşadığı Türkistan coğrafyasında iklim ve bitki örtüsünün getirdiği zorlu şartlar, Türklerin ekonomik ve sosyal hayatını doğrudan etkilemekte olup hayatta kalmak için ittifak kurmayı gerekli kılmıştır. Bu doğrultuda ise evlilik, ittifak kurulması için çok uygun bir yöntem olarak görülmüştür. Böylece evlilik ve aile, sadece eşleri değil aynı zamanda aileleri de ilgilendirmekte olup sosyal yapıyı doğrudan etkilediği için Türk kültürü, aile hukukuna dair birçok kuralı bünyesinde barındırmaktadır (Koca, 2016, s.144, 147-148, 150-151). Sosyal hayatı düzenleyen aile hukuku, Türklerin yazılı ve sözlü eserlerinde de kendini gösterir; Türklere ait yazıtlarda, edebî, hukuki ve dinî metinlerde, sözlü gelenekte karşımıza çıkar. Türkler geniş bir coğrafyaya yayıldıkları ve farklı bölgelere göç ettikleri için farklı toplumlar ile etkileşim kurmuş ve kültürlerine yeni unsurlar dâhil olmuştur. Benzer şekilde Türkler, İslamiyet'i benimsedikten ve Anadolu'ya göç ettikten sonra da kültürlerine yeni öğeler katılmıştır. Bu bağlamda Türklerin kültürel unsurlarının devamlılığını ve değişimini görebilmek adına Türklere ait eserlerin incelenmesinin gerekli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda Anadolu halk hikâyeleri ve destanlarında yer alan aile ve evlilikle ilgili motiflerin incelenmesi, Türk aile ve evlilik geleneklerinden hangilerinin devam ettirildiğinin anlaşılmasında yardımcı olabilir. Çünkü destan ve hikâyelerde yer alan eş seçimi, evlenme süreci ve gereklilikler, düğün ve aileye bakış motiflerinin Türk kültürünün devam eden geleneklerini ortaya koymada etkili olacak nitelikte olduğunu söylemek mümkündür.

AMAÇ

Bu çalışmada Anadolu destan ve halk hikâyelerindeki aile ve evlilik motiflerinde Türk kültürüne ait unsurların incelenmesi hedeflenmektedir. Türk aile ve evlilik geleneklerinin hangi motiflerle Anadolu halk hikâyeleri ve destanlarında yer aldığı ve yaşadığı hususları çalışmanın konusudur. Buna bağlı olarak Türklerin Anadolu'ya yolculuğunda aile ve evliliğe dair hangi değerleri taşıdıkları ortaya koyulmaya çalışılacaktır.



YÖNTEM

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. İnceleme sürecinde elde edilen veriler, içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiş ve ilgili bulgulara ulaşılmıştır. Bu bağlamda Anadolu halk hikâyeleri ve destanlarındaki aile ile evlilikle ilgili motifler, Türk aile ve evlilik gelenekleri ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Öncelikle Türklerin aile ve evlilik kültürüne ait unsurları, İslamiyet öncesi ve sonrası yazılı eserler ile açıklanıp ardından Anadolu destan ve halk hikâyelerindeki motifler ile birlikte değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Türk kültürüne ait unsurlar; *Göktürk ve Uygur Yazıtları*, *Kutadgu Bilig*, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, *Dede Korkut Hikâyeleri* ve *Oğuz Kağan Destanı* aracılığıyla incelenmiştir. Anadolu halk hikâyeleri ve destanlarından *Kerem ile Aslı*, *Derdiyok ile Zülfisiyah*, *Ferhat ile Şirin*, *Âşık Garib Hikâyesi*, *Latif Şah ile Mihriban Sultan Hikâyesi* ile birlikte Anadolu'da tanınan *Koroğlu Destanı* ve *Battalnâme* eserleri de aile ile evlilik motifleri açısından değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Türk Kültüründe Kalın

Anadolu halk hikâyelerinde karşımıza çıkan *başlık/kalın* motifinin Türk aile ve evlilik kültürüne dair en önemli unsurlardan biri olduğunu söylemek mümkündür. Türk aile ve evlilik kültüründe erkeğin evlenebilmesi için kız tarafına verdiği *aile malı*, kalın olarak bilinmektedir (Koca, 2016, s.149-150; Ögel, 1979, s.176). *Dîvânü Lugâti't-Türk*'te kalın (qalın), başlık parası olarak geçmekte; kızın babasına verilen pahalı bir karşılık olduğu, atasözü ile de vurgulanmaktadır (Kaşgarlı Mahmut, 2017, s. 316). Fakat kalın, başlık kavramından farklıdır; kalında kızın satın alınması gibi bir durum söz konusu değildir. Kalın, aslında aileler arasında yapılan bir nevi sözleşme, anlaşma niteliğindedir (Ögel, 1979, s.178-179). Erkek tarafı, kız tarafına hayvan, otlak veya kız tarafının belirlediği bir malı vermek zorundadır. Evliliğin tam geçerli olması için kalın ödemesinin gerçekleşmesi gerekmektedir. Fakat kalının şartları tamamen yerine getirilmezse kızın babası evlilik akdinin tamamlanmadığını ileri sürerek kızın çocukları olmuş olsa dahi kızını geri alabilir (Ögel, 1979, s.181). Kalın ödemeleri taksit usulünde ödenebilir; yedi veya dokuz kerededir. Bahsi geçen sayılar Türk kültüründe kutsal kabul edildiği için eğer taksit ile kızın kalını verilecekse ödeme yedi veya dokuz seferde yapılır (Ögel, 1979, s.181).

Hikâyelerdeki örneklere göre erkek kahraman, sevdiği kızla evlenebilmek için başlık parasını ödemek veya bu yolda zorlu bir görevi atlatmak zorundadır (Buzkıran Sap, 2025, s.77).



Âşık Garib Hikâyesi'nde, Şah Sanem'in babası düğün masrafları ve kız için kırk kese akçe ister. Bunun üzerine Âşık Garib, gurbete giderek kızın babasının istediği parayı kazanmaya çalışır (Güneş, 2019, s.80-81). Kalın, *Dede Korkut Hikâyeleri*'nde de yer alır. Fakat burada kızların kalınları, aşılması gereken zorlu görevler olarak ele alınır ve mitolojik (Ögel, 1979, s.180) özellikler taşır. Örneğin Kanglı Koca'nın oğlu Kan Turalı'nın Selcen Hatun ile evlenebilmesi için kükremiş aslan, kara boğa ve kara erkek deve ile güreşip onları öldürmesi gerekmektedir (Ergin, 1969, s.137). Bir başka hikâyede ise Deli Karçar, Bamsı Beyrek'ten kız kardeşi Banu Çiçek ile evlenebilmesi için bin kuyruksuz pire, bin koyun görmemiş koç gibi yapılması zor isteklerde bulunur (Ergin, 1969, s.66). Kalın motifine Battalname'de de rastlanmaktadır. Emir Ömer'in karısı kızını Seyyid Battal'a vermemek için ondan zorlu bir kalın ister:

1 Ol ak fili kim Hindistan'dadır ve üstünde altun çetr ile ve ayağın hal hal ile getürsün ve yüz kızıl korçak deve ve yüz at-ı Arabî ve yüz at-ı Rûmî ve yüz at-ı Tatarî her biri murassa eyerlü ve üstünde yarası oğlan yarası kız ola. (Say, 2009, 175)

Kadının evliliği istememesi veya geçimsizlik durumunda ise kız tarafının aldığı kalını erkek tarafına vermesi gerekmektedir. Bu sebeple boşanma genellikle nadir rastlanan bir durumdur (Koca, 2016, s.156; Ögel, 1979 s. 180). Ayrıca kadının çocuğunun olmaması, evlilikten kısa bir süre sonra vefat etmesi gibi durumlarda ise kadının bekâr kız kardeşi varsa damat ile başka bir kalın ödemesi olmaksızın evlendirilirdi; aksi durumda erkek tarafı kalın ödemesini talep edebilirdi (Ögel, 1979 s.181). Türklere ait yazıtlara da kalın geleneği yansımıştır. Uygurların *Suci Yazıtı*'nda Kağanın kızını kalınsız evlendirdiği yazmaktadır (Ölmez, 2018, s.189). Yazıtta kızın neden kalınsız evlendiğine dair bilgi yer almasa da bu satırların Türk aile hukukunda kalının varlığını göstermesi bakımından önemli olduğu söylenebilir.

Kocanın ölmesi durumunda ise kadın evlendikten sonra erkeğin ailesinden sayıldığı için kadına ve çocuklara erkek ailesi tarafından sahip çıkılırdı (Ögel, 1979, s.167-168, 174). Aileye ve mirasa sahip çıkma adına ölen kocanın erkek kardeşi varsa kadın onunla evlendirilirdi (Ögel, 1979, s.176-177; Koca, 2016, s.148). Türklere levirat usulüne yer veren Çin yıllıklarında, Hunların ölen kardeşlerinin eşleriyle evlendiğine dair bilgi yer almaktadır (Eberhard, 1996, s.87). Elbette bu durum için kadının onayı gerekmektedir. Eğer kadın onay vermezse çocuklarının başında vasi olarak kalabilir ve kendi miras payına düşeni alabilir (Ögel, 1979, s.176-177). Dul kalan kadın başka aileden birisi ile de evlenebilir; ancak böyle bir durumda evleneceği kişi kalını eski kocasının ailesine ödemek zorundaydı (Ögel, 1979, s.176). Aynı



zamanda dul kalan kişilere sahip çıkılması ve istekleri üzerine yeniden evlenmeleri Türk kültüründe ailenin bölünmezliği ve devamlılığına verilen önemi de göstermektedir (Ögel, 1979, s.177).

Bahçe, Su ve Çocuksuzluk Motifleri

Anadolu halk hikâyelerinde sevgiliyi su veya ağaç kenarında görme motifine de sıklıkla rastlanılmaktadır. Sevgilinin ağaçlık, bahçe veya su kenarında görülmesi, ağaç ve bahçe motiflerinin aslında kadının bedenini sembolize ettiği; kadının doğurganlığını ve bereketi simgelemesiyle açıklanmaktadır (Akbalık, 2014, s.116, 120-121; Buzkıran Sap, 2025 s.78-79). *Kerem ile Aslı Hikâyesi*'nde Kerem, Aslı'yı ilk kez bir bahçede görür ve o an âşık olur (Bal Geldi, 2016, s.230). *Ferhat ile Şirin Hikâyesi*'nde Ferhat, Şirin'i çiçek bahçesinde gördüğünü söyler (Bakar, 2019, s.230). Âşık Garib ise Şah Sanem'i ilk defa havuzdaki yansımasından görmüştür (Güneş, 2019, s.80-81). Benzer şekilde Türk destanları ve şiirlerinde eş ile su kenarında karşılaşma motifi yer almaktadır (Durgut, 2021, s.10). Örneğin; Oğuz Kağan, eşini ortasında bir ağaç olan gölün kenarında görmüştür (Bang ve Rahmeti, 1936, s. 15; Durgut, 2021, s. 10).

Türk kültürü bağlamında değerlendirildiğinde ise evlenip çocuk sahibi olmak ve doğurganlık, önemli unsurlar olarak ön plana çıkmaktadır. *Kutadgu Bilig*'de evlenip çocuklanmak ve çocuklarını da evlendirmek “ogulka kişi al kızığ erke bir” şeklinde geçmektedir (Arat, 1947, s. 453). Türk ailesini incelediğimizde anne, baba ve çocukların olduğu çekirdek aile tipi dikkat çekmektedir (Durmuş, 2018, s.129; Koca, 2016, s.147). Ailenin devamlılığı esas olduğu için çiftin çocuk sahibi olması beklenirdi. Bu durum özellikle aile *ocağının tütmesi* şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Ögel, 1979, s.171). Aileyi devam ettirme ve ocağı tütürme özellikle en küçük erkek evladın görevidir (Durmuş, 2018, s.129). Ailenin soyunu devam ettirecek erkek evladın ölmesi çok kötü bir durum olup ocağın sönmesi olarak ifade edilir (Koca, 2016, s.145).

Dede Korkut Hikâyeleri'nde çocuksuz olmanın aile için ne kadar üzücü olduğuna dair örnek yer almaktadır. Bayındır Han, düzenlediği toya üç otağ kurdurmuş; ak otağa oğlu olan beyleri, kızıl otağa kızıl olan beyleri, kara otağa ise çocuğu olmayan beyleri oturtacağını söylemiştir. Bayındır Han, çocuksuz olanların Allah'ın rızasını almamış kişiler olduğunu düşündüğü için bu kişileri kara otağa koymuştur. Bu durum ise çocuğu olmayan Dirse Han'ı çok üzmüş; eşiyile beraber Allah'ın rızasını kazanmak için hayır işlemiş, dua etmişler ve sonunda Boğaç Han doğmuştur (Ergin, 1969, s. 8-12). Çocuksuzluk motifi halk hikâyelerinde



de karşımıza çıkmaktadır. Latif Şah'ın babasının çocuğu olmaz ve bu durum onu çok üzer; dua eder, hayır işler ve sonunda bir dervişin hayır duasını alır. Derviş, Latif Şah'ın padişah babasına dua eder ve eşiyile birlikte yemesi için elma verir. Böylece çocuk sahibi olurlar (Kaya, 2012, s.46-50). *Kerem ile Aslı Hikayesi*'nde de çocuksuzluk motifi geçmektedir. Müslüman bir padişah ve Ermeni vezirinin çocukları olmaz, bu durumdan ikisi de çok dertlidir. Bahçede gezerlerken bir derviş yollarına çıkıp onlara hayır duası eder ve yemeleri için bir elma verir. Böylece ikisinin de çocuğu dünyaya gelir; padişahın oğlu (Kerem), vezirin kızı (Aslı) olur (Bal Geldi, 2016, s.228-229).

Yiğit Erkek Motifi

Halk hikâyelerinde ön plana çıkan başka bir unsur ise erkek kahramanın güçlü, kuvvetli ve yiğit karakter özelliklerine sahip olmasıdır (Buzkıran Sap, 2025, s. 80). Hikâyelerde erkek kahramanların gözü karadır, zorluklara göğüs gerer ve bahadır kişiliği ile dikkat çeker. Örneğin Ferhat, Şirin'e ulaşmak için çıktığı yolda kara dev ve ejderha ile korkmadan savaşır; Şirin'in şehre su getirme arzusu için dağda taşları kırar (Bakar, 2019, s. 224-225, 250-255). *Latif Şah ve Mihriban Hikâyesi*'nde Latif Şah ava gider; ok, yay, kılıç kullanıp haramiler ile savaşır ve Mihriban için Hindistan'a gider (Kaya, 2012, s.53, 58, 87). Yukarıda bahsettiğimiz *Battalnâme*'de ise Battal Seyyid kızın kalınını alabilmek için ak fil yolunda birçok kâfir ile karşılaşmış ve savaşmıştır (Say, 2009, s. 175-184).

Türk kültüründe de yiğit, güçlü ve kuvvetli olmak beğenilen ve istenilen bir özelliktir. Örneğin *Dede Korkut Hikâyeleri*'nde halk arasında sevilen Kan Turalı, alpliği ve cesareti ile bilinen kişilerdendir. Sencen Hatun, Kan Turalı'yı gördüğünde onun boyundan, posundan ve gücünden çok etkilenmiştir (Ergin, 1969, s.141). *Oğuz Kağan Destanı*'nda da benzer durumlar söz konusudur. Oğuz Kağan bebekliğinden itibaren insanüstü güçlü ve kudretli biridir; doğduktan kısa süre sonra çiğ et ve çorba ister, kırk gün sonra büyür, heybetli bir yiğit olup ava çıkmaya başlar ve ormanda güçlü bir gergedanı öldürür (Bang ve Rahmeti, 1936 s.11-13). *Orhun Abideleri*'nde Türk kağanları mücadeleciler, öncüler ve savaşçı özellikleri ile ön plana çıkmaktadır. *Kültigin Abidesi*'nde Türk kağanları; başlılara baş eğdirmiş, dizlilere diz çöktürmüş, devletli düşmanları devletsiz bırakmıştır (Tekin, 2019, s.39-41).

Düğün ve Toy Geleneği

Türklerde düğün esasında bir toy olup yemek verilir, eğlence düzenlenir ve düğün adeta bir şenlik havasında seyredildi (Ögel, 1969, s.185-186). Hatta beylerin düğünlerinde, bir bey toyu geleneği olan ve toplum için oldukça önemli *han-ı yağma* da yapılırdı (Koca, 2016, s.150).



Düğünlerde ok atılır, şarkı söylenir, yemek yenir ve düğürler hediyeleşirdi (Ögel, 1969, s.186; Koca, 2016, s.151). *Dede Korkut Hikâyeleri*'nde Türk düğün geleneklerine dair çok kıymetli bilgiler yer almaktadır. Nişandan sonra hazırlıklar tamamlanır ve ağır düğün de denilen esas düğün yapılırdı (Ergin, 1969, s.69). *Bamsı Beyrek Hikâyesi*, Türk düğünlerinin temel unsurlarını yansıtmaktadır. Düğün şöleninde herkes yiyip içer, erkekler ok atma yarışları yapar, kızlar kendi otağlarının yakınında türkü söyleyip oynar (Ergin, 1969, s.78-88). Aynı zamanda âşıkların kavuşmasıyla kırk gün kırk gece düğün yapıldığı motifi yer almaktadır (Ergin, 1969, s.94). Anadolu halk hikâyelerinde de âşıkların kavuşmak için çektikleri çileden sonra düğün yapıp eğlenme motifi dikkat çekmektedir. Derdiyok ve Zülfisiyah kavuştuktan sonra hemen düğün hazırlıklarını tamamlarlar ve kırk gün kırk gece düğün yaparlar (Akkaş, 1999, s.101); Âşık Garib ve Şah Sanem'in düğünü de kırk gün kırk gece sürmüştür (Güneş, 2019, s.175). *Koroğlu Destanı*'nda da Koroğlu'nun oğlu Hasan Bey'in düğünü, gerekli hazırlıklar ve masraflar yapıldıktan sonra gerçekleşmiştir (Boratav, 1984, s.224).

SONUÇ

Anadolu destanları ve halk hikâyeleri değerlendirildiğinde Türk aile ve evlilik geleneklerinin izlerine rastlanmaktadır. Türk kültüründe kalın, aile birliği, çocuk sahibi olma, yiğitlik ve toy geleneklerinin halk hikâyeleri ve destanların içinde yaşadığı tespit edilmiştir. Türk aile hukukunda evlilik akdi ve sözleşmesi olarak da görülen kalın geleneği, halk hikâyelerinde başlık parası veya erkek kahramanın aşması gereken büyük engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Kahramanlar gerekli parayı bulmak için gurbete giderler, çalışırlar ve türlü zorluklarla mücadele ederler. Başlık parası için çok çalışma ve çabalama da aynı zamanda kaynaklarda yer aldığı gibi Türk kültüründe kız almanın ve evlenmenin zorluğunu da yansıtmaktadır. Erkek kahramanların sevgililerine bağ, bahçe ve su kenarlarında rastlaması da kadınların doğurganlığını sembolize eder. Türk kültüründe aile kurmak ve çocuk sahibi olmak çok önemli olmakla birlikte çocuksuz olmak veya çocuklarının ölmesi adeta bir felaket olarak kabul edilirdi. Halk hikâyeleri ve destanlarda da doğurgan eşler beğenilmiş, çocuksuz eşler çocuk sahibi olabilmek için dua etmiş ve hayır işlemiştir. Erkek kahramanları değerlendirdiğimizde ise aşkları için aktif rol alan, güçlü ve alp kişilerdir. Kahramanlıkları dilden dile dolaşmakta ve kadınların dikkatini çekmektedir. Türk kültüründe de erkeklerin yiğit, korkusuz ve güçlü olması beklenir; ailenin reisi olarak kabul edilen baba, ailenin hayatında aktif rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Türk kültürüne has bazı aile ve evlilik geleneklerinin Anadolu halk hikâyeleri ve destanlarının içinde yaşadığını, Türklerin kültürel unsurlarını Türkistan coğrafyasından Anadolu'ya taşıdıklarını ve edebî ürünlerine yansıttıklarını söyleyebiliriz.



KAYNAKÇA

Akbalık, E. (2014). Halk hikâyelerinde bir imaj olarak bağ ve bahçenin kadın bedeni ile ilişkisi. *Millî Folklor*, 26(101), 113-124.

Akkaş, S. (1999). Derdiyok ile zülfisiyah hikâyesi üzerinde mukayeseli bir araştırma. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Arat, R.R. (1947). *Kutadgu Bilig: I Metin*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Bal Geldi, N. (2016). Kerem ile aslı hikâyesinin sembolik çözümlemesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Elazığ.

Bakar, E. (2019). Fazıl Yoldaşoğlu'nun ferhat ile şirin hikâyesi üzerine bir inceleme. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Erzurum.

Bang, W & Arat, R.R. (1936). *Oğuz Kağan Destanı*. İstanbul: Burhaneddin Basımevi.

Boratav, P. N. (1984). *Köroğlu destanı*. İstanbul: Adam Yayıncılık

Buzkıran Sap, M. (2025). Türk destanlarında ve Anadolu halk hikâyelerinde eş seçimi ve evlilik. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Durgut, Z. (2021). Uygur harfli oğuz kağan destanı ile Altay Türklerinin ak tayçı destanındaki “ağaç” ve “evlilik” motifleri ile bu motiflerin orta doğu mitolojilerindeki benzer motiflerle karşılaştırılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Durmuş, İ. (2018). *Türk kültürüne giriş*. Ankara: Akçağ.

Eberhard, W. (1996). *Çin'in şimal komşuları*. (N. Uluğtuğ, çev.). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Ergin, M. (1969). *Dede korkut kitabı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Güneş, R. (2019). Âşık Garib hikâyesi (inceleme-metin). *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Kaşgarlı Mahmud. (2017). *Dîvânu Lugâti't-Türk*. (F. Bozkurt, çev.). Konya: Salon Yayınları.

Kaya, D. (2012). *Âşık Şenlik'in Lâtif şah ile Mihriban sultan hikâyesi*. Ankara: Vilayet.



Koca, S. (2016). *Türk kültürünün temelleri*. Ankara: Berikan Yayınevi.

Ögel, B. (1979). *Türk kültürünün gelişme çağları*. Ankara: Kömen Yayınları.

Ölmez, M. (2018). *Uygur hakanlığı yazıtları*. Ankara: Bilgesu.

Say, Y. (2009). *Türk-İslam tarihinde ve geleneğinde Seyyid Battal Gazi ve Battalname*.
Ankara: Sistem Ofset Yayıncılık.

Tekin, T. (2019). *Orhon yazıtları: Kül tigin, Bilge kağan, Tunyukuk*. Ankara: Bilgesu.